

Лікар має право: Яку інформацію про пацієнта можна розголошувати

29 травня 2019
2202

Усі медичні і немедичні дані про пацієнта є медичною таємницею. Водночас існують чітко визначені законом ситуації, коли медики не лише можуть, а мають надавати інформацію про пацієнта. Розповідаємо детально про правові аспекти цього питання і чим керуватися медикам, щоб їхні дії були правомірними.

Що треба знати про медичну таємницю

У контексті медичної таємниці одразу є три важливих моменти:

1. Пацієнт повинен мати повну інформацію про стан свого здоров'я - діагноз, способи лікування, можливі наслідки, прогноз розвитку хвороби. Навіть - і особливо - якщо йдеться про онкозахворювання, психічний розлад тощо.

2. Уся медична і немедична інформація про стан здоров'я пацієнта є медичною таємницею. Лікар, медсестра, будь-який інший медичний працівник чи інші особи, яким у зв'язку з виконанням їх професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, не мають права розголошувати будь-які відомості про пацієнта, крім передбачених законодавчими актами випадків. Зокрема забороняється надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта.

У кожному конкретному випадку лікар чи будь-який інший медпрацівник мусить чітко знати законодавчу норму, на підставі якої він надає медичну інформацію і розголошує медичну таємницю. Найчастіше підставою для надання медичної інформації є запит, оформлений в установленому законом порядку.

3. Медики мають забезпечити анонімність пацієнта, якщо інформація, що становить лікарську таємницю, використовується в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі.

Яку інформацію і за яких обставин може розголошувати лікар

Найбільш поширені випадки, у яких лікар має надавати інформацію про стан здоров'я пацієнта (правомірно порушувати медичну таємницю):

- Інформацію про стан здоров'я неповнолітніх дітей медик має повідомляти батькам (усиновлювачам), опікунам, піклувальникам (ч.2 ст.285 Цивільного кодексу України, ст. 39 Закону “Основи законодавства України про охорону здоров'я”).
- Якщо пацієнт надає згоду на поширення такої інформації (ст. 21, ч. 2 Закону “Про інформацію”);
- Наречені мають право бути взаємно обізнані про стан здоров'я (ст. 30 Сімейного кодексу України).
- Повідомляти про вчинене насильство в сім'ї уповноважені підрозділи органів Національної поліції і надавати інформацію з питань попередження насильства в сім'ї на запит уповноважених органів (ст. 9 Закону “Про попередження насильства в сім'ї”).
- Допускається передача відомостей про стан психічного здоров'я людини та надання їй психіатричної допомоги без згоди особи або без згоди її законного представника для: 1) організації надання особі, яка страждає на тяжкий психічний розлад, психіатричної допомоги; 2) провадження досудового розслідування, складання досудової доповіді щодо обвинувачених або судового розгляду за письмовим запитом слідчого, прокурора, суду та представника уповноваженого органу з питань пробації (стаття 6 Закону “Про психіатричну допомогу”). Водночас забороняється без письмової згоди особи або без письмової згоди її законного представника та лікаря-психіатра, який надає психіатричну допомогу, публічно демонструвати особу, яка страждає на психічний розлад, фотографувати її чи робити кінозйомку, відеозапис, звукозапис та прослуховувати співбесіди особи з медичними працівниками чи іншими фахівцями при наданні їй психіатричної допомоги.
- Інформація про результати тестування на ВІЛ, про наявність або відсутність в людини ВІЛ-інфекції дозволяється лише: особі, стосовно якої було проведено тестування, батькам чи іншим законним представникам такої особи; іншим медичним працівникам та закладам охорони здоров'я – винятково у зв'язку з лікуванням цієї особи; іншим третім особам – лише за рішенням суду в установлених законом випадках (ч. 4 ст. 13 Закону “Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ”).
- Відомості про лікування людини в наркологічному закладі можна надавати лише правоохоронним органам у разі притягнення цієї людини до кримінальної або адміністративної відповідальності (ст. 14, ч. 5 Закону “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними”).
- У разі смерті пацієнта члени його сім'ї або інші уповноважені ними фізичні особи мають право бути присутніми при дослідженні причин його смерті, ознайомлюватись з висновками щодо причин смерті (ч. 4 ст. 285 Цивільного кодексу України). Крім того, при підготовці відповіді на запити, в тому числі адвокатські, у законодавчо встановлених випадках допускається розголошення медичної таємниці. Таким випадком може бути те, що надання інформації слугуватиме інтересам рідних, близьких, спадкоємців померлого, наприклад, для відшкодування шкоди, заподіяної смертю особи. У процесуальному документі доречно буде зазначити, що документи, які витребуються, необхідні для захисту своїх інтересів (для захисту інтересів клієнта – для правників) як спадкоємця, у зв'язку зі смертю, наприклад, чоловіка (дружини);

- Під час судових розглядів, коли для реалізації своїх прав (забезпечення прав клієнтів — для юристів) необхідна інформація, яка становить об'єкт медичної таємниці та не підлягає розголошенню. Витребувати такі відомості можна в процесі розгляду справи в суді, подавши клопотання про витребування доказів на підставі ст. 137 Цивільного процесуального кодексу України.

Де закріплено право про надання інформації про пацієнта

Право на надання інформації про пацієнта регулюється такими законами і нормативно-правовими актами:

- Конституція України (статті 32 (ч. 2), 34 (ч. 3));
- Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України (статті 39 (ч. 2, 5), 39-1, 40, 43 (ч. 1));
- Кримінальний кодекс України (статті 132, 145);
- Цивільний кодекс України (статті 285 (ч. 2, 4), 286);
- Сімейний кодекс України (стаття 30);
- Про інформацію: Закон України (стаття 21 (ч. 2));
- Про доступ до публічної інформації: Закон України (статті 6, 7, 10);
- Про захист персональних даних: Закон України (статті 14, 16, 21, 24);
- Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України (стаття 7);
- Про попередження насильства в сім'ї: Закон України (стаття 9);
- Про психіатричну допомогу: Закон України (стаття 6);
- Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України (стаття 13);
- Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України (стаття 14 (ч. 5));
- Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. (стаття 26 (ч. 2));
- Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз: Закон України 05.07.2001 р. (стаття 18).